

Korijeni genocida

Genocid nad Srbima ne bi se mogao tako surovo ostvariti 1941. 1945. da nije duboko pripreman iz historije, na idejama etničkog čišćenja bliskim ustaštvu, podržavanom od Svete stolice - odlučujuće i u određivanju granica NDH do Drine.

TRGOVINA MRTVIM DUŠAMA

Korijeni historije genocida 1941-1945. godine su u dubokoj prošlosti vezani za one motive koji su konstituisali modernu hrvatsku naciju, kaže poznati historičar dr Milorad Ekmečić u svom predgovoru Zborniku radova o Jasenovcu, objavljenom povodom nedavno održane Međunarodne konferencije u Banjoj Luci.

Dva priloga o genocidu, objavljena u Zborniku radova sa Četvrte Međunarodne konferencije o Jasenovcu, održane 30. i 31. maja ove godine u Banjoj Luci, sadržaj su novog feljtona "Glasa Srpske".

Prvi je Predgovor, pod tim naslovom, dr Milorada Ekmečića, o historijskim korijenima genocida 1941 - 1945, nad Srbima, Jevrejima i Romima, duboko usađenim u prošlost iz koje su ponikli, razvijali se i jačali.

Jugoslavija je nakon 1945. bila jedina država u svijetu čija vlada nije prebrojala svoje mrtve. Zbog kulturne i nacionalne politike, vođene u toj zemlji, srpska nauka nije mogla dati konačan odgovor na historiju genocida, osuđena na trajan napor koji se ne sme smatrati završenim, nego kao uvek napor koji je u toku", kaže poznati historičar.

Da je suočavanje sa historijom nužnost, neizbježna za naciju odlučnu da stvori uslove kako se zlo nikada više ne bi ponovilo, pokazali su Nijemci poslije sloma nacizma, o čemu govori drugi prilog Balkanska verzija 'laži o Aušvicu' autora Vladimira Umeljića, koji se osvrće na vrijeme NDH, ulogu Vatikana, minimiziranje žrtava Jasenovca, skorašnje hrvatske prilike...

Čitanjem ovih priloga otvara nam se još jasnije jedan prostor iz prošlosti iz koga su se ispilile fašistoidne ideje, objeručke prihvaćene u Nezavisnoj državi Hrvatskoj, čijim znamenjem se i danas povremeno s ponosom oglašavaju njene pristalice, koristeći za to estradne i druge oblike masovnog okupljanja mladih.

Srpska nauka je posle Drugog svetskog rata bila prikraćena da do kraja istraži istorijske korenove genocida koji je izvršen u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj nad srpskim, jevrejskim i romskim narodom. Jugoslavija je nakon 1945. bila jedina država na svetu čija vlada nije prebrojala svoje mrtve. Improvizovalo se sa uspostavljanjem ustanova za ispitivanje broja mrtvih; grobovi i jame (foibe) na kraškom području nisu otvoreni, sve do rasula države 1991. To je ostavljalo vidljive tragove na sve pokušaje da naučnici umisle naknadno i sami da rekonstruišu istoriju genocida i njegove stvarne posledice.

U isto vreme, u kulturi je počela najpre prikriivena, a zatim sve otvorenija gogoljevka trgovina mrtvim dušama. Uporedo sa revizionističkom historiografijom u zapadnom svetu da se umanjuje značaj holokausta i broj jevrejskih žrtava svede na neku meru koju bi potomstvo lako prihvatilo kao propratnu pojavu svakog rata, a ne samo moderne ideologije fašizma, u jugoslovenskoj kulturi su impulsi revizionističke nauke sa Zapada počeli dobijati smisao zastrašujućih političkih poruka.

Sumiranje ovih napora je izvršio nekada zvanični istoričar gerilskog rata i general Franjo Tuđman knjigom "Bespuća povijesne zbiljnosti" 1989. Knjiga nije usamljen balkanski proizvod napora kultura država koje su doživljavale istorijsku krizu rasula svoje ideologije i celog ekonomskog sistema. U nevidljivom stroju iza njene pozadine stoje dugački redovi evropskog katoličkog klerikalizma.

Tuđmanova statistika pokazuje da je u logoru Jasenovac stradao deset puta manji broj žrtava nego je 1946. zvanična komisija hrvatske vlade 15. novembra 1945. napravila svoju i objavila godinu dana kasnije pod naslovom "Zločini u logoru Jasenovac". Predsednik te komisije je bio dr Venceslav Celigoj, a sekretar dr Ante Štokić. Komisija je zaključila da se egzaktan broj žrtava nikada neće ustanoviti, s obzirom na to da su tragovi uništavani i ubijeni delimično bacani u reku Savu da ih odnese. Broj od 500-600.000 je minimum koji se merodavnim naučnim ispitivanjima dokazuje.

Ni jugoslovenska vlada, niti vlade republika u kojima je genocid izvršen nisu ovaj zadatak dovele do kraja. Kasnije betoniranje otvara jame (foibe) u kraškom području, a naročito izbegavanje ranijih sloboda da se istražuje odgovornost Rimske kurije, naročito nakon državne posete predsednika Tita Vatikanu 1971, proizveli su u celoj kulturi onu plimu koja je završila sa sintezom generala Tuđmana.

Ovakva pozadina stanja u srpskoj nauci je ostavljala trag i na celu kulturu i nacionalnu politiku. Posledica je da se nijedan naučni skup, bez obzira na to koliko će velikih svetskih autoriteta okupiti, ne može smatrati naučnim poprištem koje će dati konačne odgovore na istoriju genocida 1941-1945. Cela srpska nauka je osuđena da bude trajan napor koji se ne sme smatrati završenim, nego kao uvek napor u toku.

Korenovi istorije genocida 1941-1945. su u dubokoj prošlosti i vezani su za one motive koji su konstituisali modernu hrvatsku naciju. Ona je izrastala u procepu sukoba interesa velikih evropskih sila u okviru "Istočnog pitanja", posebno od početka vremena rasula Osmanlijskog carstva od 1683. U svim mirovnim ugovorima Habzburškog carstva sa Osmanlijskim carstvom, od Karlovačkog mira 1699. do Berlinskog kongresa 1878, postoji pravilo da se muslimanska i jevrejska manjina na području koje je zauzeto od Turaka ne toleriše.

Gvozdeni zakon prisiljavanja muslimanskog stanovništva na seljenje iz zauzetog prostora bio je na snazi sve dok interesi Habzburškog carstva iza 1878. nisu dobili novi smisao.

U najznačajnijoj agrarnoj revoluciji 1875-1878. od najmanje četrnaest, koliko ih je bilo u BiH do 1910. godine, stradalo je ukupno oko sto pedeset hiljada stanovnika, od čega najviše Srba. Smatra se da je u pokrajini Slavoniji, pre etničkog čišćenja, do 1699. bilo 45,5 odsto muslimanskog stanovništva. U unutrašnjoj Dalmaciji (područje Imotskog i Sinja) taj je procenat bio možda i viši. U Slavoniji je ukupno tada bilo 220.000 ljudi. Oko 130.000 muslimana se iz Panonije nakon 1699. iselilo u turske pokrajine južno od reka Dunava i Save.

Izuzetak je područje uže Srbije, gdje su brojni ratovi i migracije, nasilno ili iz nevolje, doveli do depopulacije zemljišta, pa je na tom prostoru od 1717. do 1739. bilo samo oko 90.000 ljudi. Danas tamo živi matica srpske nacije od nekoliko miliona ljudi, sa Beogradom kao metropolom od preko dva miliona.

Istorijska nauka, posebno škola Jovana Cvijića, ustanovila je da je 85 odsto stanovnika uže Srbije doseljeno iz susednih pokrajina. Posebno je srpski narod u Bosni i Hercegovini izgubio brojčani primat nad svim pokrajinama u kojima živi srpski narod.

Posljedice ustanaka

Srbi su podizali najmanje 14 značajnih agrarnih revolucija u Bosni i Hercegovini od 1804. do 1910. U najznačajnijoj od tih revolucija 1875- 1878. stradalo je oko 150.000 ukupnog stanovništva, od čega najviše Srba. Već u prvim mesecima tog ustanka 1875. na habzburško područje je prebeglo 220.000 ljudi, a taj se broj kasnije povećao još za blizu 100.000. To je više od polovine srpskog stanovništva. Prvi moderni popis, učinjen po evropskim propisima, u Bosni i Hercegovini je izvršen tek 1879, pa je po tome bilo moguće da se ovi brojevi smatraju uverljivim.

Po svim popisima stanovništva do 1981. Srbi su imali relativnu većinu u Bosni i Hercegovini. Stalno demografsko curenje srpske vode u Srbiju iz susednih pokrajina je istorijski okončano tek krajem građanskog rata 1995.

Po popisima iz 1880. na području Hrvatske i Slavonije je živelo 26,3 odsto srpskog pravoslavnog stanovništva, u Dalmaciji (po popisu 1910) od 645.000 stanovnika na pravoslavne Srbe je otpadalo 17 odsto ljudi. "Srbi katolici", prema računanju 1936, imali su oko 25.000 ljudi.

Korenovi etničkog iseljavanja u Srbiju vezani su za ratove Austrije i Osmanlijskog carstva, a ubrzani su iza 1815. U vreme Srpske revolucije pod Crnim Đorđem 1804-1815. bilo je pobuna u Bosni (1804, 1805, 1807, 1809) i Dalmaciji (1806). U Dalmaciji su bili organizovani od strane emisara iz ruske ratne flote i ljudi crnogorskog mitropolita Petar I Cetinjskog. Crnogorci su opsedali Dubrovnik sa ciljem da ga pretvore u prestonicu "Slaveno-serbskog carstva" kako je crnogorski prvosveštenik zamišljao. Iza njega su stajali visoki sveštenici Stratimirović u Sremskim Karlovcima, i biskup zagrebački Vrhovac.

Nakon 1815, kada Dalmacija dolazi pod vlast Austrije, sve do 1918, politika prema pravoslavcima se radikalno menja. Papskom enciklikom 1817. habzburški car je dobio pravo da postavlja biskupe u primorskim biskupijama, srpska ćirilica koja je bila i zvanično pismo svih franjevačkih župa u Dalmaciji, Slavoniji i Bosni i Hercegovini je ukinuta. Bogoslužje i jedna bogoslovijska (Priko na reci Cetini) koja je bila na staroslovenskoj osnovi, prebacuje se na latinski obred.

Ludvig Taloci, istoričar habzburške vlade, krajem DžIDŽ i početkom DžDŽ veka, zaključio je da su temelje Velike Hrvatske stvorili habzburški vladari od 1806. godine.

Katolicizam i kroatizacija

Hrvatska nacionalna politika je do uspostavljanja dualizma 1867. počivala na ideologiji "liberalnog katolicizma", čiji je jedan od glavnih protagonista bio biskup slavonski Josip Štrosmajer. Hrvatski "ilirski pokret" kao i svi drugi u Evropi nadahnjivani od ideologa liberalnog katolicizma, ispovedao je ideju da Hrvati treba da stvaraju zajedničku "ilirsku naciju" sa Srbima i prestonicom države u Beogradu.

"Socijalni katolicizam" od 1867. je učinio istorijski zaokret u hrvatskoj nacionalnoj politici. Svi katolički pisci, biskup Štrosmajer na prvom mestu, otac hrvatskog nacionalizma u Dalmaciji Mihovil Pavlinović, odbacuju svoj rani životni kreda da su

stanovnici Slavonije i Dalmacije Srbi i uključuju se u postojanu reku kroatizovanja cele kulture.

Zajedno s tim tekao je i proces laganog, ali temeljitog procesa transformacije tipologije nacionalizma (nacionalnog pokreta) na celom jugoslovenskom prostoru lingvističkog tipa u religiozni tip. Taj je proces okončan trijumfom Atlantskog pakta u ratu protiv Srbije, Crne Gore i Srba u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini do 1995. godine.

Po ideologiji glavnih hrvatskih političkih stranaka, koje se stvaraju nakon 1860, etnička granica Hrvata na istoku je smatrana da sledi reke Vrbas i Pliva na zapadu severne Bosne. U programu glavne "Narodne stranke" jasno je rečeno da je istočna granica Hrvata na tim rekama. Prvi hrvatski katolički (euharistički) kongres 1900. je doneo zvaničnu deklaraciju da je istočna granica Hrvata na reci Drini. Pre toga je došlo do metamorfoze hrvatskog nacionalnog pokreta i ideologije celog društva, od ideologije da naciju sačinjava zajednica jezika, ka ideologiji da je nacija proizvod zajednice nejednakih rasa. Tu je teoriju u Hrvatskoj stvorio ideolog modernog hrvatskog nacionalizma i jedan od ranih glasova hrvatskog fašizma, Ante Starčević.

Osnova svih modernih hrvatskih nacionalnih partija izrasla je iz učenja "socijalnog katolicizma", konačno uobličenog papskom poslanicom 1891. Ante Starčević je preveo teoriju nekih zapadnih naučnika, a posebno mađarskog pisca Jozefa Etveša (1851) da je nacija nastala spajanjem više i niže rase. Doseljene rase sa severa i istoka (Franci u Francuskoj i Mađari u Ugarskoj) su se spojile sa nižim klasama galskog i slovenskog stanovništva i stvorile nove nacije. Starčević je pisao da su i Hrvati potomci jedne nordijske rase, koju sam nije imenovao, a njegovi sledbenici naširoko dokazivali da pripada Gotima.

I Starčević, isto kao njegovi uzori u zapadnoj Evropi i Mađarskoj, tvrdio je da je "gospodivša pasmina" Hrvata bila državotvorna i dala vladajuće plemstvo koje nosi državu. Kako je bilo odveć belodano da je hrvatsko plemstvo bilo poreklom od činovničkog plemstva ("noblesse de robe"), a ne starog plemstva mača i plave krvi, Starčević je verovao da su muslimanski begovi BiH jedini istorijski preostatak iz prošlosti.

Muslimani u BiH su slabo marili za ovo dokazivanje pre Svetskog rata 1914, a u toku Drugog svetskog rata 1941-1945. pretežnom većinom su ga prihvatili kao osnovu svog ponašanja.

Starčevićeva đaćka omaška

Okupaciju BiH je Habzburško carstvo počelo pripremati iz znatne istorijske dubine. Nakon uspeha Srpske revolucije 1804-1815, da stvori autonomnu državu, osnovanu na društvu slobodnog seljaštva, svi su nacionalni pokreti u susednim pokrajinama počeli zahtevati rušenje osmanlijskog državnog feudalizma i stvaranje zajednica slobodnih seljaka kao u Srbiji.

Za razliku od zapadnoevropskog feudalizma, islamski feudalizam je bio državni feudalizam. Feudalci nisu bili vlasnici svojih zemljišnih poseda, nego upravljači na njima kao konjanici sultanove vojske. Nakon smrti jednog vlastelina sultan ga daje drugom, ali se poštuje običaj da sin starog spahije ima prednost. Izračunato je (bosanski istoričar Aličić) da je nakon sloma muslimanske pobune 1851. ostalo samo 26 odsto starih spahija na svojim posedima.

Ante Starčević je gradio kulu na pesku i napravio đaćku omašku da je plemstvo BiH bilo staro plemstvo od vremena seljenja Gota iz ranog srednjeg veka. Ali politika modernog hrvatskog nacionalnog pokreta, koja je iz reda prihvatila Starčevićeve teorije, upravo se ekstremno radikalizovala i zbog ove teoretske mitologije na kojoj počiva. Osnova svih modernih hrvatskih nacionalnih partija je izrasla iz učenja "socijalnog katolicizma" iza 1867. Ono je konačno uobličeno papskom enciklikom "Rerum novarum" 1891.

Napušta se stara politika katoličke crkve pasivnog odnosa vernika prema nacionalnoj državi ("ni birati ni biti biran") i polako stvaraju katoličke političke stranke. Celi se katolički pokret usmeruje preko jednog zajedničkog u celom katoličkom svetu, pa u svakom postoji jedna "Katolička akcija".

U Italiji je sveštenik Don Sturco formirao katoličku stranku, konačno tek nakon 1918, da bi je sama Rimski kurija počela potiskivati u korist pobedničkog italijanskog fašizma iza 1922. Mitologizacija naučnog istraživanja o hrvatskom poreklu svih katolika zajedničkog jezika sa Srbima od ranog srednjeg veka je samo dodatak ovoj osnovi "socijalnog katolicizma" u podlozi.

Austro-Ugarska je počela političke pripreme za okupaciju BiH od vojnog poraza u ratu protiv Italije i Pruske 1866. Tek tada se prihvataju filozofske osnove ove politike koje je 1844. stvorio veliki italijanski katolički pisac Čezare Balbo, u knjizi "Nade Italije" ("Speranze d' Italia"). On je smatrao da Austrija treba da napusti pokrajine koje je držala u Italiji (Lombardija i Venecija) i nadoknadu traži na balkanskom istoku.

Celi nemački narod mislio je Balbo treba da izvrši misiju uvođenja evropske civilizacije, kako bi istisnula ropstvo koje dolazi od Rusije. Severni Nemci treba da stvaraju nemačke katoličke i luteranske kolonije u Poljskoj, a Austrija na Balkanu. Nakon poraza u ratu 1866. Austrija (Austro-Ugarska) prihvata ovo kormilo.

Strah od ujedinjenja Srba

Kada su Srbi BiH u velikoj agrarnoj revoluciji 1875-1878, proglasili ujedinjenje sa Srbijom i Crnom Gorom na Vidovdan 28. juna 1876, austrougarska vlada je počela aktivno raditi na konačnom realizovanju okupacije BiH. Grof Andraši, ministar spoljnih poslova monarhije, ispovedao je ideju da BiH nema svoje posebno nacionalno biće ("Sein"), da nužno mora biti ujedinjena sa Srbijom.

Svi nemački političari, a naročito ustanove koje vodi katolička crkva ("Katolički kasino" u Beču, katolički euharistički kongresi), počeli su ispovedati strah da bi ujedinjenje BiH sa Srbijom značilo politički prevrat u kome bi svi Južni Sloveni pristupili zajedničkoj državi sa Srbijom. Bizmark je govorio da bi to bio potres koji bi se osetio do Berlina, iako je tu distancu bio ranije skratio do slovačke Bratislave.

Vođa katoličke stranke u Nemačkoj, "Zentrum Parthei", Vindhorst je u Rajhstagu kritikovao politiku neutralnosti kancelara Bizmarka u "Istočnom pitanju". Umesto mišljenja kancelara da sve te varošice na Balkanu, o kojima novine obilato pišu, ne vrede dobrih kostiju jednog pomeranskog vojnika, Vindhorst je u Rajhstagu tvrdio da od borbe oko tih balkanskih varošica zavisi pitanje ko će vladati budućim svetom - Germani ili Sloveni.

Današnja Topola i Mahovljani kod Banje Luke, Novo Selo kod Bijeljine i druga mjesta s plodnim zemljištem bila su katoličke agrarne kolonije doseljenih njemačkih seljaka i tirolskih Italijana.

Odmah nakon okupacije BiH 1878. počelo je stvaranje katoličkih agrarnih kolonija u Bosni. Sve su bile smeštene na plodnom zemljištu severne Bosne. Do 1914. bilo ih je stvoreno 24, a prva je uspostavljena doseljavanjem nemačkih seljaka kod Banje Luke i bila nazvana Vindhorst (Njindhorst, današnja Topola). Odmah do nje je stvorena kolonija italijanskih seljaka iz austrijskog Tirola - Mahovljani, na zemljištu današnjeg aerodroma. Bilo je zamišljeno da se uz reku Drinu stvori celi lanac agrarnih naselja Nemaca. Najznačajnije je bilo "Franz Josephs Feld", današnje Novo Selo kod Bijeljine. Ove su se kolonije počele ukidati Hitlerovom odlukom da ih nakon izgubljenog Staljingrada preseljava u područje Poznanja. Istoričari su izračunali da je u BiH, nakon okupacije do 1918, bilo useljeno 240.000 katoličkih stanovnika. Oni koji su preostali - su se kroatizovali.

To nije bila jedina ustanova da habzburške vlasti učine kraj demografskom prvenstvu Srba u BiH. U svim popisima stanovništva su sačinjavali relativnu većinu 43-44 odsto. Sa nacionalnim istomišljenicima katolika i muslimana imali su apsolutnu većinu.

Nacionalizacija po religiji

Proces kroatizacije katolika u BiH do 1918. još istorijski nije bio okončan. To je generacija književnika Ive Andrića, koja se od ranog detinjstva smatrala srpskom. Kada je mladi Stjepan Radić, vođa glavne hrvatske nacionalne partije iza 1918-1890, posetio grad Mostar, od 3.353 katolika u gradu od 14.370 stanovnika, samo 250 su se smatrali nacionalno opredeljenim Hrvatima. U razgovoru sa jednim muslimanskim seljakom, koga naziva Turčinom, čuo je da bi se musliman rađe "volio crnogorske krvi napiti, nego Meku ugledati".

Taj procenat od 250 opredeljenih Hrvata od 3.353 katolika (13,5 odsto) je merilo za istorijsku demografiju izračunavanja opšteg procenta kroatizacije katolika Bosne, Hercegovine, Slavonije i Dalmacije. U Dalmaciji i Slavoniji je bio viši jer je ranije počeo. Radić je žalio što se stanovništvo nacionalizuje po religiji i proročki strahovao da će se to završiti istrebljivanjem.

Nemački doseljenici u BiH su počeli da vrše značajnu ulogu u razvoju pokrajina. U kulturnom pogledu je najznačajniji od njih teolog i katolički ideolog Johan (ili Hans) Merz. Danas je poznat po kroatizovanom nazivu kao Ivan Merc. Bio je poreklom od doseljenika u Vindhorst. (Jedan katolički istoričar Banje Luke smatra da je Merc bio posinak u katoličkoj porodici, jevrejskog porekla.) Merc je postao ideolog katoličkog političkog pokreta Hrvata. Vodio je katoličke omladinske organizacije, a iza 1929. stvorio veliko i uticajno društvo "Križara". Po političkoj i društvenoj ideologiji su se utopili u hrvatski fašizam. Obrazovan u Parizu, i danas se smatra najvećim hrvatskim katoličkim misliocem.

Ideja o neophodnosti da se učini kraj srpskoj etničkoj većini u BiH je aktivno i najviše vršila habzburška vlada. Od 1882. do 1903. je bila proglašena "bosanska nacija". Nije se održala, jer su je sve tri verske strane odbacile. Muslimani će je obnoviti tek 1993, kad su pod američkim pritiskom napustili tada zvaničan etnički naziv muslimana. Muslimani BiH su od 1868. do 1993. devet puta menjali etnički naziv svoje zajednice. Sporazumom sa srpskim vođama 1901-1902. su bili prihvatili program da su muslimani etnički Srbi, jezik i pismo srpski, a doseljene katolike iseliti iz pokrajine.

Najznačajniji pokušaj radikalnog demografskog suzbijanja Srba je preduzet u ratu 1914. Sve su pokrajine u habzburškoj državi imale svoje pokrajinske vojske, kao "Honved" u

Mađarskoj, ili "Domobrani" u Hrvatskoj. Zbog straha da bi tom pokrajinskom vojskom komandovali srpski oficiri, sa srpskim jezikom i pismom, BiH je nakon uvođenja ustava 1910. dobila dobrovoljačke "Schutz Gorps", sastavljene od katoličkih i muslimanskih dobrovoljaca. Predominantno su bili muslimanski u svojoj nošnji. Ideja je starija od 1910.

Rat protiv Srbije je strateški razrađivan u habzburškoj vojsci od 1906. Tada je uzeto pravilo da napad na Srbiju mora uslediti preko reke Drine, a ne sa severa preko Save i Dunava, kako su svi ratovi u istoriji vođeni. Istočna Bosna i zapadna Srbija preko kojih se priprema habzburški vojni pohod nakon 1906. - je brdovit teren. Ima samo jednu transportnu liniju uskotračne železnice, kroz brda i tunele.

Kad je u prvim bitkama rata 1914. habzburška vojska izgubila odlučujuće bitke u zapadnoj Srbiji i prepustila područje do Sarajeva srpskoj i crnogorskoj vojsci, general koji je izgubio tu strategiju je u memoarima objasnio da su razlozi za taj poraz bili politički. Vlada je nameravala da, zajedno sa invazijom Srbije, iseljava srpsko stanovništvo iz Podrinja u istočnoj Bosni. U uputstvima za rat Schutz Korps formaciji je izričito naređeno da se zajedno sa potiskivanjem srpske vojske potiskuje i srpsko stanovništvo. Nekoliko hiljada porodica pravoslavnih Srba je proterano u Srbiju.

Austrijski rani fašizam

Početak rata 1914. Austro-Ugarska je u BiH počela sa praksom koja se treba smatrati ranom istorijom fašizma 1941. Odmah su stvoreni koncentracioni logori za sumnjive Srbe. U evropskoj istoriji nisu postojali do toga vremena. Prvi put su ih počeli stvarati Englezi u ratu sa Burima u Južnoj Africi 1903. U isto vreme je preduzeta politika suzbijanja pravoslavnih Srba na celom području BiH.

Prvi veliki masakr, koji bi se mogao smatrati da otkriva genocidne namere, desio se u selu Čelebići u Podrinju u oktobru 1914. kada su bez suđenja streljana 84 srpska seljaka. Lokalni funkcioner Tanović koji je to uradio u hercegovačkom Avtovcu, gde je 1914. streljao bez suđenja 37 srpskih talaca, doživeo je da je njegov sin vodio masakr u fašističkoj Hrvatskoj 1941. i zbog toga od komunista kasnije bio streljan.

Genocid nad pravoslavlim i jevrejskim vjernicima 1941-1945, nije moguće shvatiti ako se misli da ga je izvršila samo policija i vojska i da religiozni fanatizam nije zahvatio cijelo društvo. Katolički seljaci u Dalmaciji ubijali su s pasijom svoje srpske susjede" - izvještavali su Italijani Genocid nad srpskim narodom, kao ni holokaust nad jevrejskim, ne bi se mogao tako surovo ostvariti 1941-1945. da nije duboko pripreman iz istorije. Antisemitizam je star koliko i hrišćanstvo, ali antijudeizam katoličke crkve, koji se za nekoliko vekova sistematski ispoveda, je ipak bio osnova za njegovu svetovnu varijantu

antisemitizma. Elementi su bili ugrađeni u politiku trijalističke reforme habzburške monarhije, na čemu radi prestolonaslednik Franc Ferdinand sa strankom Karla Luegera. U "Mein Kampf" Hitler je pomenuo da je to bio pokret, za koji je u mladosti imao pogrešna ubeđenja, koga treba slediti.

Cela srednjoevropska građanska klasa, sa velikim delom inteligencije, pre 1914. žvaće ideologiju potrebe obračuna sa demokratskim vladama. U studiji o desnom radikalizmu pre 1914. i objavljenoj 1970, češki istoričar Bedrih Levenštajn veli da nemačka srednja klasa živi od ideja o "jakom čoveku" koji će državu voditi u stalne spoljne ekspanzije i opšte militarizovanje društva.

U BiH državni funkcioneri ispovedaju potrebu stvaranja "jednog poštenog apsolutizma" budućnosti ("ein gelinder Absolutismus"). U doba Aneksione krize 1908-1909. hrvatska politika u Bosni stvara neke institucije koje će biti uskrsnute u Svetskom ratu 1941. Tada je postojala namera da se organizuje dobrovoljačka "Crna legija" protiv srpskih pretnji. U Hrvatskoj političari Iso Kršnjavi i Ivo Pilar razvijaju upravo tada ideje o potrebi rasnog homogenizovanja buduće hrvatske države od slovenačkih granica do reke Drine.

Uloga "Katoličke akcije"

Genocid u ratu 1941-1945, u svim varijantama strateških priprema fašističkih država, nosio je u sebi ideje i programe o diktaturama koje će izvršiti etničko i rasno čišćenje. Crkva je odigrala određenu ulogu u pripremanju pobede ustaškog pokreta Ante Pavelića nad politikom hrvatske seljačke stranke Vlatka Mačeka. Kratko vreme, dok još nije seo na tron zagrebačkog nadbiskupa, Alojzije Stepinac je stvorio "Čistu katoličku akciju". Njeno postojanje od 1936. je otkrio jedan od njenih funkcionera, ali je istoričari nisu još temeljitije rekonstruisali. Izričito se zahtevalo da hrvatski katolici naprave konverziju od podržavanja Hrvatske seljačke stranke ka ustaškom pokretu u emigraciji, koji na revolucionaran način razara ranije federalističke planove o mestu Hrvata u preuređenoj Jugoslaviji.

Prvih dana rata 1941. nije bilo sasvim jasno koje su granice proklamovane nezavisne države u Hrvatskoj. To pita novoimenovani "komandujući general" u Zagrebu Glez Horstenau Adolfa Hitlera na putu da preuzme tu značajnu dužnost. Hitler je verovao da će to biti reka Bosna, jer više se zbog etničkog rasporeda ne bi moglo održati. Musolinijev generalštab je razradio plan razgraničenja hrvatske države, po kome bi Hrvati imali izlaz na more u Sušaku, a Srbi u Dubrovniku. Italijanska zvanična politika, uključujući i kraljevski dvor koji je pristao da princ od Savoje postane budući hrvatski kralj, ne smatra da bi iz te države Srbi trebalo da budu isključeni. Još nije razrađeno kako su ovi planovi propali i uspostavljena država do reke Drine. Očigledno je u tom pitanju odlučujuću ulogu izvršila Sveta stolica.

Italijanska vojska je u svim izveštajima od početka okupacije upozoravala da nova hrvatska vlada vodi politiku iskorenjivanja srpskog i jevrejskog stanovništva. Videli su da to izaziva otpor u srpskim selima. Prve oružane čarke su možda, starije od formalnog datuma izbijanja rata 6. aprila 1941. U aprilu 1941. se ubijaju Srbi u Bjelovaru, kroz celi maj mesec opasnost od oružane pobune zbog nasilja nad njima je iz dana u dan rasla. Prvi oružani odred je stvoren 3. juna u selu Udrežnje kod Nevesinja, gde su ustaše prethodnog dana izvršile pokolj stanovništva.

Pre nego je stvoren logor u Jasenovcu sa mrežom manjih logora po Slavoniji, ustaške vlasti su mislile da podignu jedan na donjoj Neretvi. zbog protivljenja italijanske vojske to je izmešteno u zonu van italijanske vojne okupacije. Nacistički novinari koji su putovali kroz novu hrvatsku državu (Adolf Dresler) javno su pisali u svojim knjigama da je 1941. u Srbiju proterano 250.000 Srba. Nije sakrivano da su Jevreji bili odstranjeni iz društva i čudili su se da su u italijanskoj okupacionoj zoni bili samo naterani da nose žutu traku i Davidovu zvezdu, ali su se slobodno kretali.

Italijanska obaveštajna služba je saznala da je Glavni ustaški stan u Zagrebu izdao naređenje logornicima da se do 6. septembra mora završiti iskorenjenje pravoslavnog stanovništva i da se cela imovina mora predati porodicama muslimanskim i katoličkim. Italijani su ocenjivali da nova hrvatska vlada vodi politiku iskorenjivanja pravoslavnog i jevrejskog stanovništva. Kada je zbog ovoga u Zagreb poslat funkcioner ministarstva spoljnih poslova Luka Pjetromarki, izvestio je da politika konverzije na katoličanstvo predstavlja "fundamentalnu tačku njegovog (Pavelić) programa i da u njegov uspeh ulaže zaslepljenu veru koja ne trpi prigovora ni odlaganja".

Genocid nad pravoslavlim i jevrejskim vernicima je nemoguće shvatiti ako se misli da je on izvršen od strane policijskih i vojnih formacija i da religiozni fanatizam nije zahvatio celo društvo. Italijani su izveštavali da u Dalmaciji katolički seljaci "s pasijom" ubijaju svoje srpske susede. Neposredno pred slom jugoslovenske države urednik beogradske "Samouprave" i državni funkcioner Jovanović-Stoimirović beleži u svom dnevniku da se sarajevski Jevreji više boje svojih muslimanskih suseda, nego nemačke vojske koja dolazi.

U Sarajevu je od oko deset hiljada Jevreja, preživelo 1.400. Likvidirani su pre početka masovnog holokausta, kako je naređen nakon konferencije na Vanze jezeru. Ocena u njujorškoj "Enciklopediji holokausta" (pod "Sarajevo") da je ubijanje najviše izvela hrvatska ulična rulja može biti tačna samo utoliko što su muslimani u gradu tada većinom prihvatili svoj hrvatski identitet.

Saglasnost Svete stolice

Da Sveta stolica nije bila neobaveštena o onome što se dešava u hrvatskoj državi, svedoči zapisnik sa sastanka u Sušaku zapovednika divizije italijanske Druge armije, 31. oktobra 1941: "Hrvatska se vlada odlučno orijentisala na sledeću politiku religioznog karaktera, u kojoj ima potpunu saglasnost (totale appoggio) Svete stolice: prevesti najveći mogući broj pravoslavnih na katoličanstvo, a takođe i Jevreje." Zbog toga je zahtevano da italijanska vojska ne sme otvarati masovne grobnice poubijanih Srba, niti dovoditi nove pravoslavne sveštenike tamo gde su prethodni bili poubijani. Ni porušene crkve se nisu smele obnavljati.

Revizionistička nauka i zvanična politika novih država koje su stvorene nakon sloma jugoslovenskog i istočnoevropskog komunizma, trijumfovala je što je dobila razumevanje da se istorijska istina o genocidu može zakonom odrediti. Od 12 tadašnjih evropskih vlada, šest su formirale katoličke partije. Podignuti su spomenici koji liče na turistička svratišta za ugodan odmor od putovanja. Pomen žrtava je toliko razvodnjen da se među njima više ističe narod i crkva država koje su zločin izvršile, nego oni koji su zaista stradali.

Ostaje stid današnjeg doba u kome se stara nasilja i zločini rafiniraju, a zauvek ne ukidaju - kaže akademik SANU, dr Milorad Ekmečić, završavajući svoj predgovor Zborniku radova o Jasenovcu.

Kako se Hrvatska suočava sa svojom prošlošću - govori negiranje genocida i nastojanje da se umanja broj srpskih žrtava u Jasenovcu "U Evropi su, kao što je poznato, u 20. veku izvršena četiri velika genocida (ako se složimo sa ubrajanjem Turske u Evropu):

- Velikoturski genocid nad Jermenima u vreme Prvog svetskog rata (Jermenocid)
- Velikonemački genocid nad Jevrejima (Šoa, holokaust)
- Velikohrvatski genocid nad Srbima (srbocid) i Jevrejima
- Genocid nad Sinti i Romima od strane nacista i svih njihovih saučesnika, zaključno sa velikohrvatskim ustašama.

Posle drugog svetskog rata je u Nemačkoj nastalo jedno stanje šoka, jednog teškog moralno-etičkog mamurluka i to u jednoj naciji koja je svetu dala Lajbnica i Kanta, Mocarta i Betovena, Šilera i Šopenhauera, Getea i braću Grim... Obelodanjene su, naime, sve pojedinosti o holokaustu i Nemci su definitivno shvatili da je njihova "zemlja pesnika i mislilaca", za vreme nacističke vladavine, postala jedna "zemlja sudija i dželata".

Od tog trenutka je počelo otvoreno suočavanje sa istorijom, i stvaranje preduslova da se strahote više nikada ne ponove. To je postao jedan primarni zadatak čitavih generacija istoričara i filozofa, sociologa i viktimologa, političara i umetnika, prosvetara i medija - sve do današnjeg dana. "Većito jučerašnjim" izuzecima, propagatorima nacističke apologetike, koji poriču nacistički genocid, ne preči samo krivično gonjenje i zatvor usled širenja "laži o Aušvicu", već moraju računati i sa tim, da su se nepovratno diskvalifikovali za bilo kakvu iole ozbiljniju diskusiju - i to ne samo na ovu temu.

Suočavanje sa prošlošću

Kako se Hrvatska suočava sa svojom istorijskom prošlošću?

Već u junu 1942. godine izdaje ustaška vlada jednu "Sivu knjigu" ("Nedjela i razaranja buntovnika u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, u prvim mjesecima postojanja hrvatske nacionalne države"). Cilj ove propagandne brošure je jasan:

"Pavelićeva vlada se kasnije trudila da probudi privid, da su srpske milicije (četnici) i njihove vođe bili glavni prouzrokovaci nacionalnog osvetničkog i iskorjenjujućeg rata (...)

Nasuprot tome, mora se primijetiti, da se u internim njemačkim izvještajima, od ranog ljeta 1941. godine, prije svega postupci ustaša čine odgovornim za zaoštavanje međunacionalnog sukoba..."

Propagandne laži, kao što je ustaška "Siva knjiga", naravno, niti su ustaški pronalazak, niti su prvo ili jedino, za šta se ustaše mogu i moraju pozvati na odgovornost. Nešto problematičnije je, kada jedan hrvatski doktor teologije Ivo Omrčanin, deset godina po završetku Drugog svjetskog rata, tvrdi da su u suštini Srbi 1941-1945. izvršili jedan genocid nad Hrvatima.

Činjenica je, nažalost, da i eksponenti zvanične hrvatske posleratne historiografije - sa čak rastućom tendencijom - uporno zastupaju ovu balkansku verziju "laži o Aušvicu". Ugledni hrvatski naučnik, dr Ivan Supek, npr. primenjivao je najpoznatiju metodu negiranja jednog genocida i pokušavao da, pre svega, umanja broj žrtava. On je tvrdio,

da je u koncentracionom logoru smrti Jasenovac umrlo oko 50.000 ljudi (najviše, svakako, hrvatskih levičara, a potom i Srba, Jevreja, Sinti i Roma)

Najpoznatiji apologet nacističkog holokausta u zapadnoj Evropi, što je naravno vrlo interesantno, je jedan Englez, David Irnjing. I on se slično izražava u odnosu na Aušvic: "Masovno ubistvo u Aušvicu, tvrdi Irving, koji znalački izbegava u Nemačkoj kažnjiv izraz "laž o Aušvicu", je "samo jedna legenda". Gasne komore, koje su danas izložene u nekadašnjim koncentracionim logorima su "samo makete."

Najpoznatiji zastupnik hrvatske varijante "laži o Aušvicu" je, istovremeno, bio jedan od glavnih protagonista nasilnog raspada druge Jugoslavije na kraju DŽDŽ veka i jedan od glavnih (lokalnih - jer prvi očevi istorije se retko nalaze na Balkanu), tvoraca ove druge nezavisne Hrvatske, dr Franjo Tuđman. On kaže: "Povijesna istina je, da je u svim zatvorima i logorima u Hrvatskoj, za vrijeme posljednjeg rata, umrlo ukupno 59.635 ljudi i to ne samo Srba, već i jedan veliki broj Hrvata, demokrata i antifašista, Jevreja i Cigana...". Jedan drugi put, on izjavljuje: "U Jasenovcu je umrlo između 30.000 i 40.000 ljudi (...) Gubici hrvatskog i srpskog naroda su prilično isti (...) Mit o Jasenovcu se razvio u jedno nečuveno ludilo..."

Kao što neporecivi istorijski izvori i naučne studije, očevici i kvalifikovani svedoci (u prvoj liniji Nemci, Italijani i same hrvatske ustaše) potvrđuju da je u "NDH" pobijeno najmanje 750.000 Srba, a hrvatski zvanični izvori govore o 100.000 do 200.000 hrvatskih žrtava u Drugom svetskom ratu - za Tuđmana su to "prilično isti" brojevi, a da ne govorimo o enormnoj razlici između nevinih i bespomoćnih žrtava jednog genocida i (sigurno, delimično isto tako nevinih) žrtava rata.

Delimično i stoga, jer ovim hrvatskim žrtvama pripadaju i desetine hiljada hrvatskih ustaša i domobrana, koji su po završetku rata, od strane Engleza u austrijskom Blajburgu, predati Titovim partizanima i najvećim delom na licu mesta streljani. Ista sudbina je inače snašla i oko 10.000 srpskih četnika i Ljotićevih dobrovoljaca, kao i oko 8.000 pripadnika slovenačkih antikomunističkih formacija.

Minimiziranje broja srpskih žrtava genocida zasnivaju svi hrvatski apologeti "NDH" samo i isključivo na pokušaju ustanovljavanja broja stanovnika u Jugoslaviji 1964-1966. godine, koje je započeto, prekinuto i proglašeno nevažećim, jer je ustanovljeno da su u upotrebi bila tri različita i protivurečna načina sakupljanja podataka.

To bi, međutim, i da je taj popis bio korektno završen, mogla da bude samo jedna od indicija, koja bi sigurno bila od koristi pri utvrđivanju broja žrtava, ali - čak i pri jednoj eventualnoj korekciji tog broja i bez obzira da li u smislu smanjenja ili povećanja - to apsolutno ništa ne bi izmenilo, niti u odnosu na vrednost i verodostojnost postojećih

istorijskih izvora, niti u odnosu na nedvosmisleni definiciju zločina genocida. Ta definicija ne podleže ni hermeneutičkim tumačenjima filosofije, ali ni pokušajima jedne više-manje sofisticirane virtualizacije stvarnosti.

Tuđman nije oskudevao ni sa drugim političkim stavovima, koji su poznati: Bosna je jedna veštačka tvorevina, stvorena davnašnjom azijskom invazijom, ali se svakako zna gde je granica između zapadnog i istočnog Rimskog carstva, kao i gde protiče krajnja granica hrišćanstva u Evropi (Srbi se, dakle, ponovo nalaze izvan granica hrišćanstva).

Pavelićev sljedbenik Tuđman gajio je iste - teritorijalne pretenzije, da stvori veliku Hrvatsku uzimanjem Bosne. Jednom drugom prilikom Tuđman se otvoreno definiše kao dostojan sledbenik velikohrvatskih aspiracija Ante Pavelića, jer insistira na "... prirodnim i istorijskim granicama Hrvatske..." i to obrazlaže: "...ali bacimo samo jedan pogled na zemljopisnu kartu, ne mora se biti povjesničar, pa da se uvidi da Bosna gradi jednu geopolitičku cjelinu sa Hrvatskom..." U istom dahu on označava "velikosrpstvo" kao svog najvećeg neprijatelja.

Indikativno je, međutim, da su se svi posleratni hrvatski vlastodršci - od komunista Tita do ekstremnog šovinista Tuđmana - svom snagom branili i od same pomisli da se na mestima dobro poznatih masovnih stratišta organizuju sistematska iskopavanja, ustanovljavanje broja i, eventualno, identifikacija žrtava.

U svojoj knjizi "Bespuća povjesne zbiljnosti" Tuđman se profilaktički osvrće na tu mogućnost, da jednog dana pritisak svetske naučne i humanističke javnosti zaista postane toliko veliki da Hrvatska bude primorana da pristane na iskopavanja i ekshumacije, na primjer na terenu Jasenovca. Tada bi bio kraj spekulacijama, nevažecim popisima stanovništva i nedostojnim licitiranjem oko broja ustaških žrtava. On, dakle, u ovom pamfletu postavlja i sledeću tezu: najveći deo hrvatskih domobrana i ustaša, koje su Englezi kod Blajburga izručili Titovim streljačkim strojevima odveden je upravo u Jasenovac, tamo pobijen i sahranjen.

Zataškavnje zločina

U istoj knjizi nailazimo i, pored tradicionalno srbofobnih, i na izrazite antisemitske elemente. Bez obzira na činjenicu da su ustaše u NDH, osim Srba, pobile i oko 40.000 Jevreja i između 30.000 - 60.000 Sinti i Roma, Tuđman stavlja težište na tvrdnju, da su Jevreji "... zauzimali jedan privilegovani položaj u Jasenovcu (...) jer su sudjelovali u klanju ne-Jevreja, komunista, Srba i Cigana.."

Ove svoje eksplozivne i duboko nemoralne teze zasniva Tuđman na ukupno dve izjave bivših zatočenika Jasenovca, koji su "... usled aktivne suradnje sa ustaškom upravom logora, privremeno otpušteni iz logora..."

Ni hrvatski komunisti, kao što se vidi na primeru Josipa Broza Tita, nisu u suštini (iako u drugoj formi) odstupali od sleđenja jednog "višeg cilja". Tuđman i ova poslednja nezavisna Hrvatska su samo jedna od konsekvenci i njihove vladavine: zabetoniranja srpskih masovnih grobnica u Bosni i Hercegovini, zabrana ekshumacija na terenu Jasenovca, odbojnost i prema naučnom istraživanju ustaških zločina, visok stepen - pravne i moralne tolerancije i prema dokazano ustaškim i proustaškim hrvatskim rimokatoličkim kliricima, itd.

Bilo je, svakako, i javnih odstupanja od te komunističke "internacionalističke, bratstveno-jedinstvene" forme zataškavanja ustaške prošlosti. Kada je, na primjer 3. jula 1966. godine, otvaran Spomen-park na terenu koncentracionog logora Jasenovac, visoki hrvatski komunistički funkcioner i predsednik hrvatskog Sabora, Stjepan Krajačić, pozdravio je srpsku delegaciju rečima: "Malo vas smo, svojevremeno, ovde pobili!"

Stevo je kažnjen, isključivo, povlačenjem sa položaja predsednika hrvatskog Sabora.

Simptomatično je i ponašanje hrvatskih rimokatoličkih i srpskih pravoslavnih dostojanstvenika u odnosu na ovu (zajedničku) prošlost.

Pri osveštanju crkve u Jasenovcu, 2. septembra 1984. godine, govorio je patrijarh Srpske pravoslavne crkve, gospodin German: "Naša pravoslavna deco, vi živite ovde zajedno sa svojom hrvatskom braćom rimokatoličke vere. Naša zajednička, teška i paćenička prošlost nas je zbližila i uputila jedne na druge. Neka Jasenovac bude jedna velika i strašna opomena, koja nam jasno pokazuje, da bi međusobno podnošenje i ljubav trebali da budu zakon našeg budućeg zajedničkog života. Ostvarenju ovog ideala treba da služi i ova Božija kuća, kao i sve otale crkve i manastiri, sva mesta gde se naziva Bog i gde se čuje i primenjuje Hristovo učenje o ljubavi..."

To je bio poglavar crkve, koja je isključivo bila žrtva ustaškog genocida.

Šta je je rekao dr Kuharić

Jedan pozvani gost se, nažalost, nije pojavio pri ovom osveštanju crkve na masovnom stratištu Jasenovac - hrvatski kardinal i predsednik hrvatske Biskupske konferencije,

naslednik dr Alojzija Stepinca, dr Franjo Kuharić. On je, naime, svoj stav izneo u jednom intervjuu pariskom "Le Monde":

"U svom govoru 10. februara 1981. godine, povodom dvadeset i prve godišnjice smrti kardinala dr Alojzija Stepinca, izjavio je dr Kuharić, da su sramotne laže da su katolički sveštenici bili komandanti one ljudske klanice. Ovom optužbom se pokušava, da se kardinal Stepinac učini odgovornim za 40.000 žrtava, koje se pripisuju logoru Jasenovac..."

To je rekao poglavar hrvatskog ogranka rimokatoličke crkve, koja, ni po hrvatskim zagovornicima balkanske verzije "laži o Aušvicu" - nije bila učesnik u ustaškom genocidu.

Tezu o pomenutom stoletnom kontinuitetu stremljenja Hrvata ka "višem cilju" i neprekidnom pripremanju razgraničavanja od pravoslavnih Srba, poništavanju bilo kakve forme zajedničke državnosti (osim, kao što smo videli, u utopijskom slučaju pokatoličavanja i pohrvaćivanja), potrebno je konstantno preispitivati. Ta teza je, pored ostalog, i u neposrednoj vezi sa mojom postavkom, da je Jugoslavija bila jedan neiskreni i svrsishodni projekat i, istovremeno, jedna uspešna klopka za Srbe i njihove vitalne nacionalne interese.

Spominjanje "Pojavljivanja Majke Božije" u Međugorju nipošto nije nikakva neukusna šala, niti izopačavanje osnovnog ljudskog i vjerskog pijeteta, već indicija koliko je i ustaška tradicija dio jednog nepredvidivog uzročnog lanca u istoriji Hrvatske. Korisno je setiti se i franjevačkog "pojavljivanja Gospe" u Međugorju, 1981. godine, četrdeset godina od početka prvog hrvatskog secesionističkog rata (u okviru i pod okriljem Drugog svetskog rata), kao i deset godina pre drugog secesionističkog rata na istom tlu i sa istim lokalnim frontovima - pod okriljem, kao što je poznato, prvo Nemačke i Vatikana a potom i ostalih "NATO-demokratija".

I za neobaveštene ovo "pojavljivanje Gospe" nije nikakva neukusna šala i nikakvo pervertiranje (izopačavanje) osnovnog ljudskog i vjerskog pijeteta, već još jedna vredna indicija, koliko je i ustaška tradicija (ovde - na primeru bh. franjevac) deo jednog nepredvidivog kauzalnog (uzročnog) lanca u istoriji Hrvatske i Balkana.

U oblasti Međugorja postoji, od kraja 16. veka srpski manastir Žitomisljić a od 1937. godine, u njegovoj blizini, i veliki franjevački manastir Široki Brijeg. Ustaše dolaze već 24. juna 1941. godine, hapse, muče i ubijaju svih sedam srpskih monaha iz Žitomisljića. Nešto kasnije, u neposrednoj blizini, ustaše ubijaju preko 3.000 srpskih muškaraca, žena i dece. Jedan od istaknutih hrvatskih učesnika ovog pokolja je i Mate Ivanković, iz bliže okoline.

Tvrdnje "vidovite" djece

Na taj isti dan, četrdeset godina kasnije, tvrdi šestoro hrvatske dece da im se na tom istom mestu ukazala Majka Božija, što odmah potvrđuje i njihov duhovni staratelj, franjevački fratar Marko Zovko, a glavni svedok i govornik ove grupe "vidovite" dece je unuka pomenutog ustaškog masovnog ubice Mate Ivankovića. Majka Božija je, kako franjevci i deca tvrde, i govorila deci, npr. 1. marta 1984. godine: "Iz posebnih razloga, ja sam izabrala ovu parohiju (...) i želim da je vodim..."

Iako ovo "pojavljivanje Gospe" nije priznato od strane zvanične crkve, iako 1990. godine vatikanski kardinal Ratzinger (danas papa Benedikt DžVI) zabranjuje hodočašće u Međugorje - pored ostalog i jer se Majka Božija u svojim "porukama" "... umešala, u korist franjevaca, u jednu svađu između franjevaca i mirnog klira, između fratara i sveštenstva..." zahvaljujući deviznom prilivu od strane oko deset miliona hodočasnika i turista godišnje, ova oblast je ekonomski procvetala.

Naravno da je blasfemično (bogohulno) čak i pomisliti, da se ime Majke Božije zloupotrebljava u privredne i turističke svrhe. Naravno da je patološki, čak i pretpostaviti da su reči, pripisane Majci Božijoj"... iz posebnih razloga, ja sam izabrala ovu parohiju (...) i želim da je vodim...", u namernoj vezi sa ustaškim krvavim pirom nad pravoslavnim Srbima od pre četrdeset godina. Naravno da je perverzno i tragično, da milioni hrišćanskih katoličkih vernika iz čitavog sveta hodočaste, u očekivanju Božije svetlosti i milosti, na mesto zločinačkog masovnog ubistva preko 3.000 Srba i sedam pravoslavnih monaha. Naravno da je i pomisao, da je Majka Božija "izabrala" unuku jednog od ustaških ubica, da prenosi njene reči, jedna nemoralna apologetika ustaštva i jedno stravično i neljudsko podrugivanje žrtvama.

Međutim, hrvatski rimokatolički klir je imao jedan vrlo svojstveni način, kako nam potvrđuju njihovi sopstveni istorijski izvori, da i u ustaško vreme iskaže svoje verovanje i poštovanje Majke Božije. Tako se hrvatskim vernicima obznanjuje već mesec dana po proklamovanju NDH:

"Iznad naše mlade i slobodne Hrvatske se pojavila slika djevičanske Majke Božije, kao znak na nebu. Djeвица dolazi da posjeti svoju Hrvatsku. Ona želi, u svojoj materinskoj odjeći, da vidi ponovo rođene u Hrvatskoj, upravo pri hiljadugodišnjem jubileju katoličanstva u Hrvatskoj. Ona se ponovo spušta na zastavu naše slobode, da bi zauzela svoje staro mjesto (...) Hrvatska Boga i Marije, iz starih vremena, ponovo je nastala..."

Ovo glorifikovanje "izabranog hrvatskog naroda" i, istovremeno, crkveno legitimisanje ustaškog preuzimanja vlasti, možda bi se na samom početku NDH - iako je genocid,

kako svedoče brojni (ne-srpski) očevici, već bio u punom jeku - još nekako i dalo objasniti tradicionalnom simbiozom versko-klerikalne i patriotsko-političke gorljivosti hrvatskog klira. Kako, međutim, objasniti vest iz istih katoličkih novina, od septembra iste godine: "I ponovo se, na istočnom nemačkom frontu, takođe bori i Majka Božija za fašizam!"

Varijante "laži o Aušvicu"

Sve varijante "laži o Aušvicu", nesumnjivo, ne govore u prvoj liniji o onome, šta zastupaju već o onima, koji ih zastupaju. Od početka DŽDŽ veka, naime, poznata je i vrlo prisutna promena paradigme u filosofiji jezika. To znači - nismo mi ti, koji razlažemo i tumačimo jezik (reč, slovo, izraženu misao, stav, hipotezu), već je jezik taj, koji razlaže i obrazlaže nas.

Šteta, da ova vrsta "laž o Aušvicu-naučnika" još nije otkrila makar Martina Hajdegera, mada je pitanje da li bi ih i to - ako ne već humanistički moral, kad već nije hrišćanska etika - navelo da prvo razmisle o duhovnom siromaštvu svake semantičke demagogije a tek potom govore, odnosno pišu. Jer, ideologija i politika su, očigledno, mnogo snažniji motivi od želje za traženjem i utvrđivanjem istine.

To potvrđuju i aktuelni intelektualni naslednici pomenutih hrvatskih protagonista balkanske verzije "laži o Aušvicu". Postojala je, doduše, nada da će posle uspešne hrvatske secesije u poslednjoj deceniji DŽDŽ veka i još uspešnijeg "etničkog čišćenja" ove najnovije hrvatske nezavisne države od Srba (čime je sigurno, ispunjen san Ante Pavelića i njegovih sledbenika ali i nolens volens i zavet hrvatskog biskupa Štadlera iz 1900. godine - u odnosu na potrebu najvećih napora, da u Hrvatskoj žive samo katolički i hrvatski "Hristovi pravednici"), možda doći do smirenijeg, objektivnijeg i hrabrijeg ophođenja sa istorijskom istinom. To, nažalost, još uvek nije slučaj. Naprotiv.

Nevjerovatno o balkanskom "Aušvicu"! Hrvatski istoričari "otkrivaju" Jasenovac kao radni i sabirni logor u kome je, moguće, umrlo najviše do pet hiljada ljudi, kaže Mladen Ivezić u knjizi "Jasenovac - brojke". Kada sam na Prvoj međunarodnoj konferenciji o Jasenovcu, krajem oktobra 1997. godine, u organizaciji univerziteta u Njujorku, pored ostalog, referisao i o mogućem broju žrtava ovog logora smrti, hrvatski učesnik konferencije (profesor Vladimir Žerjavić) je odmah pohrlio ka mikrofону za pitanja i primedbe slušalaca i učesnika, zastupajući Tuđmanovu tvrdnju o 30.000 do 40.000 ubijenih. Dr Eli Rozenbaum je na to predstavio izveštaj komande nacističke okupacione vojske, od 6. decembra 1943. godine (čuva se u US National Archive), koji potvrđuje da je samo do tada u Jasenovcu ubijeno oko 200.000 ljudi. Koliko ih je još stradalo do 24. aprila do kada je ovaj logor funkcionisao?

U međuvremenu, broj ustaških žrtava u Jasenovcu se, po najnovijim objavljivanjima hrvatskih historičara, i dalje čudesno topi: "U sabirnome i radnome logoru Jasenovac, dakle u svim logorskim radionicama i podlogorima, na radu u šumi i slično, i u logoru Stara Gradiška, život je od svih mogućih uzroka izgubilo najverovatnije između 1.000 i 2.000 ljudi, eventualno 3.000 ljudi a nemoguće je da ih je umrlo više od 5.000", kaže Mladen Ivezić u knjizi "Jasenovac - brojke", izdatoj u Zagrebu 1993.

Ovo novo saznanje, da je Jasenovac bio jedan "radni i sabirni" logor, u kome je pri radu i "od svih mogućih uzroka" nekoliko hiljada ljudi eto "umrlo", hvali i jedan ugledni član Hrvatske akademije nauka i umjetnosti, kao jedno značajno "naučno dostignuće" (Josip Pečarić u delu "Nepoćudne knjige", Zagreb 1993).

Izbjegavanje odgovornosti

Dosledno istrajavanje hrvatske strane na ovoj balkanskoj verziji "laži o Aušvicu" nije samo kompromitujuće za njihovu nauku i za sve društvene institucije prava, morala, etike i vere. To nije samo jedan eklatantni pokazatelj manjkave nacionalne i socijalne, individualne i kolektivne emancipacije (samo)svesti. To pretilo čak, u međuvremenu, da hrvatsku odgovornost za sopstvenu istoriju - upravo jednim ovakvim stavom - pretvori (iako ne može u svakom pojedinačnom slučaju i svesno preuzetu) u istorijsku krivicu.

Kao što je poznato - ne postoji ni kolektivna, ni nasledna krivica. Postoji, međutim, jedna neizbežna istorijska odgovornost pri utvrđivanju istine, koja ne mimoilazi ni naslednike žrtava, ni naslednike počinilaca zlodela. Matija Bećković je izrekao jednu veliku istinu, kada je napisao: "Niko nije toliko mrtav, kao onaj, kome se puca u dušu."

Svojim izbegavanjem te zajedničke istorijske odgovornosti i insistiranjem na hrvatskoj "laži o Aušvicu", hrvatska intelektualna, klerikalna i politička elita je na najboljem (najgorem) putu, da puca u dušu srpskim žrtvama ustaškog genocida 1941-1945. godine. Time ta subjektivna odgovornost naslednika pretilo da se pretvori u objektivnu krivicu saučesnika genocida. I, to je poslednje, što bi se moglo poželeli bilo kom narodu, jer - time se prevashodno puca u sopstvenu dušu.

Ali, kod Hrvata se ne događa ništa novo.

Obelodanjivanje suštinski proustaških stavova aktuelnog predsednika druge nezavisne hrvatske države 20. veka u hrvatskoj javnosti je - kako odobravanjem tako i odbacivanjem istih - svesno redukovano na jedan omanji i prolazni politički potres i time svedeno na još jednu rutinsku demonstraciju uzurpiranja vlasti nad definicijama (ako ja

definišem crno kao belo ili pak jednog proustaškog apologetu kao antifašistu, onda je to tako i samo tako).

Stipe Mesić - a i tvorci hrvatskog javnog mnjenja - pri tom vrlo dobro znaju da se nalaze u dokazano sposobnom i uspešnom društvu.

Jedan drugi primer pokušaja uzurpiranja vlasti nad definicijama iz našeg vremena upravo nam nude zvanični advokati Vatikana.

Pri jednom suđenju u San Francisku (SAD) koje traje od 1999. godine, predstavnici stotina hiljada ustaških žrtava zahtevaju od profitera srbocida (genocida nad Srbima 1941-1945), kao i genocida nad Jevrejima i Romima, od Vatikanske banke, Franjevačkog reda i Švajcarske nacionalne banke moralnu i finansijsku odštetu.

Advokati rimske kurije, na čelu sa ličnim pravnim zastupnikom trenutnog pape Benedikta DŽVI, pokušali su da pred ovim sudom ospore opravdanost ovih zahteva i svojom decidiranom tvrdnjom, da je "ustaški genocid po međunarodnom pravu bio jedan dozvoljeni čin".

Profit Vatikanske banke

Oni tvrde da nacistički režim nije prekršio zakon tokom genocida nad petsto hiljada Srba, Jevreja i Roma. I zastupnici Vatikanske banke, uključujući i ličnog advokata pape Benedikta, tvrde da je genocid koji je počinio ustaški režim u Hrvatskoj u Drugom svetskom ratu, bio u skladu sa međunarodnim zakonom. Vatikanska banka je optužena da je posle rata "prala" profit ostvaren zahvaljujući genocidu - uključujući zubno zlato koje su od žrtava uzeli predstavnici ustaškog režima, podržavanog od strane nacista.

Advokati koji zastupaju preživjele holokausta, smatraju skandaloznim tvrdnje Vatikanske banke da su genocid i pljačka dozvoljeni čin prema međunarodnom zakonu. Džonatan Levi, jedan od advokata koji zastupa preživjele holokausta, pita se da li papa uopšte zna šta predlažu bančini advokati.

"S jedne strane Vatikan poslednjih godina časa ne časi s optužbama protiv Izraela i Srbije, ali ovde u suštini kaže da je u redu masakrirati petsto hiljada ljudi, ukrasti njihovu imovinu i pohraniti je u Vatikanskoj banci... Papu Benedikta bi trebalo da brine što se na Saveznom sudu SAD podriva moralni integritet njegovog papinstva" (citat iz Advokatske kancelarije - Džonatan Levi i Tomas Iston).

U poslijeratnoj Njemačkoj donesen je zakon kojim se kažnjava svako poricanje, umanjivanje ili hvaljenje holokausta. U Hrvatskoj ovaj krajnje nemoralni verbalni akt kao da je preporuka za visoke državne i društvene funkcije. Vrlo efektnu primenu principa - da je "ustaški genocid po međunarodnom pravu bio jedan dozvoljen čin", kako tvrde advokati Rimske kurije braneci Vatikanu na suđenju u San Francisku u vezi sa opljačkanim zlatom - doživeli smo (kao što je poznato) prevashodno na zapadu i za vreme trajanja poslednjih balkanskih ratova u kojima smo bili "velikosrpski agresori, silovatelji, etnički čistači, genocidne ubice" itd.

Doživljavamo takav odnos i dan-danas pre svega zahvaljujući Haškom tribunalu i aktuelnim otimačima srpskog Kosova i Metohije. Jer - ako ja kažem da je crno u stvari belo, to je tako. Tako je i sa Srbima: oni su jedan genocidni narod, Kosovo je vazda bilo šiptarsko, Metohija nikad nije ni postojala...

Ko može, dakle, da zameri Mesiću, što je jedan tako dobar političar i, očigledno, tako dobar katolik? Pogotovu jer Mesić, koji nije ni glup ni naivan, verovatno poznaje kontinuitet stava Vatikana u odnosu na ustaško-genocidnu prošlost Hrvata. Uzmimo samo kao primer sklanjanje i sakrivanje monstruoznog zločinca Ante Pavelića od pravde, a putem poratnih "pacovskih kanala", kojima je - po sve brojnijim verodostojnim indicijama - lično rukovodio kardinal Montini (potonji papa Pavle VI).

Pavelićevi tovari zlata

Pavelić je u maju 1945. pobegao u Austriju i ostao u britanskoj okupacionoj zoni (sa znanjem američke vojne tajne službe), deleći sa Britancima zlato opljačkano od ustaških žrtava. Bežeći poneo je dijamante u vrednosti hiljadu sto karata, oko 350 kilograma zlata i razne devize. Od toga Britancima je prepustio zlato u vrednosti oko sto pedeset miliona švajcarskih franaka. Sve ostalo, osim sredstava za lične ustaško-terorističke potrebe, završilo je u Vatikanu u banci.

Aprila 1946. otišao je u odeći katoličkog sveštenika u Rim, sledeći "pacovski" put Adolfa Ajhmana, Jozefa Mengelea, Klause Barbija, Ive Rojnice (Tuđmanovog ambasadora u Argentini u devedesetim godinama starosti), pa Maksa Luburića, Dinka Šakića, Vjekoslava Vrančića, Stjepana Hefera, Mile Starčevića itd.

Prvo utočište je Pavelić našao u Collegio Pio Pontificio, Via Gioacchino Belli 3, u Latinoameričkom institutu Vatikana sa ekstrateritorijalnim statusom u Rimu. U maju 1946. on obitava u Castel Gandolfo, u papinskoj letnjoj rezidenciji, gde se po navodima američke tajne službe "često sreće sa monsinjorom Montinijem" (budućim papom Pavlom VI). Od 9. novembra 1946. je direktno u Vatikanu, u papinskom Orijentalnom

institutu, a krajem godine prelazi u Institut sv. Jeronima (San Girolamo, Via Tomacelli 132) i u januaru 1947. ga američki agenti otkrivaju u, isto tako eksteritorijalnom dominikanskom manastiru Santa Sabina, Lungo Tevere Aventino.

Marta i juna Pavelić se kreće između Latinoameričkog instituta i "nekretnine u crkvenoj svojini u Via Giacomo Veneziano 17 C". Pohodi potom još jednom Castel Gandolfo da bi se potom 11. oktobra 1948. ukrcao - sa pasošem Crvenog krsta br. 74369 - u kabinu prve klase broda Sestriere, koji će ga odvesti u Argentinu.

Zanimljivo je kako američka tajna služba, koja kao i Britanci ništa ne čini da se ovaj genocidni zločinac uhapsi, objašnjava zaštitnički stav Vatikana u odnosu na Pavelića:

"Vatikan vidi u njemu jednog militantnog katolika, koji je doduše lutao i grešio ali boreći se samo za kotoličanstvo (...) koji se do juče borio protiv pravoslavne crkve a danas se bori protiv komunističkog ateizma...

Ko, dakle, da zameri Stipi Mesiću zato što je on dobar političar, dobar katolik i, kao nesumnjivi hrvatski patriota, jedan dobar Hrvat? Za žaljenje je, naravno, da sve to ne spasava ni Mesića ni njemu slične od sledećeg pitanja - pitanja etike i morala.

Jedna od posledica otkrivanja činjenice i razmera nacističkog holokausta nad Jevrejima (Romima, itd.) u posleratnoj Nemačkoj je bilo - kao što je već navedeno - donošenje zakona, po kome svako poricanje, umanjivanje ili pak hvaljenje ovog genocida i, time, nacističkog režima, povlači za sobom oštre zakonske kazne i moralnu diskvalifikaciju počinioca. U Hrvatskoj, naprotiv, izgleda da je ovaj kriminalni i krajnje nemoralni verbalni akt (ja ga zovem "balkanska verzija laži o Aušvicu") najbolja preporuka za najviše državne i društvene funkcije.

Amoralnost politike

Da li je to jedan Ivo Omrčanin ("Srbi su ustvari 1941-1945. izvršili genocid nad Hrvatima"), jedan Franjo Kuharić ("Broj srpskih mrtvih ne prelazi brojku od 30.000"), jedan Franjo Tuđman ("Najviše oko 50.000 srpskih mrtvih (...) gubici srpskog i hrvatskog naroda su prilično slični") ili pak jedan Stipe Mesić... ponosan na "pobedničku hrvatsku državu NDH 1941..." Kamere i cilj su uvek isti a to je da se, po Gebelsovom pravilu "Svaka sto puta izgovorena laž postaje istina", i dalje širi "balkanska verzija laži o Aušvicu". I svaki spomenuti u ovoj priči ili je predsednik hrvatske države, član Akademije nauka ili predsednik Hrvatske biskupske konferencije...

Da ova stravična amoralnost hrvatske političke, crkvene i intelektualne elite može da dovede do vrlo konkretnih i tragičnih posledica, pokazuju vrlo upečatljivo i građanski ratovi u poslednjoj deceniji 20. veka na tlu bivše Jugoslavije.

Ostaje, nadamo se, uvjerenje da posljednji tragični događaji za Srbe znače definitivnu opomenu. Zamislimo za trenutak jednu hipotetičku situaciju.

Po završetku Drugog svjetskog rata nastaje u srcu Evrope jedna savezna država u kojoj većinski državotvorni narod čine Jevreji (Srbi), koji su uspeli da prežive holokaust, tj. srbocid. Pedeset godina kasnije u toj državi (Jugoslaviji) jedna od saveznih republika (sa nemačkom, tj. hrvatskom većinom), odlučuje da na osnovu nespornog prava na samoopredeljenje naroda, proglasi svoju nezavisnost. Ova nova država proglašava "Laži o Aušvicu" jedino važećom istinom. (Hrvatski predsednik Tuđman jeste bio tada, nesporno, najprominentniji eksponent balkanske verzije "laži o Aušvicu"). U toj novoj državi kukasti krst krasi novu državnu zastavu, čitaj šahovnicu, koja je bila ustaški steg. Uvodi se ponovo rajhsmarka, čitaj ustaška moneta kuna, a jedna ulica u glavnom gradu dobija ime po (Jozefu Gebelsu), to jest Mili Budaku, ustaškom ideologu.

Hipotetički, iz mraka se pojavljuje dr Jozef Mengele da bi primio visoko otadžbinsko odlikovanje i postao ambasador u Argentini. To isto uradio je hrvatski predsednik sa bivšim ustaškim komandantom Dubrovnika, Ivom Rojnicom. I ova nova država (Hrvatska) proglašava jevrejski, čitaj srpski narod, svojom nacionalnom manjinom, bez takođe neporecivog prava na samoopredeljenje, bez prava, dakle, da odluči hoće li radije da ostane u sastavu svoje matice.

Srbocid - genocid

To je bila tragika srpskog "nikad-više-žrtva" - mentaliteta, u ono vreme kada su Tuđman, Nemačka, ali i Vatikan i, kasnije, nezaobilazni svetski policajac SAD, diktirali tadašnju, sadašnju i buduću problematiku Balkana. Ko, dakle, ima moralno pravo da zameri Srbima što su verovali u natpis na ulazu u nekadašnji koncentracioni logor Dahau: "Ko želi da se genocid zaboravi, taj želi da se genocid ponovi?!"

U završnoj reči želeo bih da uputim ovom skupu (Međunarodnoj konferenciji o Jasenovcu), dva predloga, odnosno dva apela. Kao prvo, molim da razmislite o usvajanju i primeni u sopstvenom radu ovog Terminis technicus-a - Srbocid, koji ja uporno uvodim u istraživanje genocida (prevashodno u nemačkom govornom području, gde živim i primarno objavljujem). Duboko sam ubeđen da će taj specifični i legitimni naziv doprineti jednog dana u istoj meri kao npr. Šoa (holokaust) boljem raspoznavanju i prepoznavanju ovog specifičnog genocida. Jer pored zajedničkih osobina svih genocida, koji pripadaju opštoj fenomenologiji ovog stravičnog zločina, Srbocid poseduje i svoje sopstvene odlike i, kao što smo videli, još uvek se snažno osporava i omalovažava.

Pre nego što ovom skupu uputim drugi apel, želim da ukratko podsetim na izvesne značajne paralele između Srbocida i Jermenocida:

- Religiozni aspekt: Turska islamska država progona pravoslavne hrišćane Jermene, a rimokatolička hrvatska - NDH, uz podršku svojih islamskih bosanskohercegovačkih pomoćnika progona pravoslavne hrišćane Srbe.

- Izvršni aspekt: Nezamisliva brutalnost pri sprovođenju genocidnog čina. Mučenja, pljačkanja, silovanja i po pravilu arhaično-primitivni način ubijanja (nožem, sekirom, maljem, bacanjem u podzemne jame, jaruge i pećine, itd.).

- Geopolitički aspekt: Nemačka je u vreme oba genocida najuticajniji i najvažniji saveznik obe (tada genocidne) državne tvorevine - Turske i Hrvatske. Vatikan je u to vreme drugi (prvi?) kamen-temeljac hrvatskih vlastodržaca i, po pouzdanim istorijskim izvorima, imao je pravovremena saznanja o Srbocidu. Po pouzdanim istorijskim izvorima, Vatikan je imao i pravovremena saznanja o Jermenocidu.

- Naučni aspekt: Nemački istorijski izvori u oba slučaja (Jermenocid i Srbocid) su najbrojniji i najdragoceniji, jer se nemačka država kao tadašnji turski, odnosno hrvatski saveznik teško može optužiti za pristrasnost u odnosu na žrtve (svoje tadašnje neprijatelje).

- Moralno-etički aspekt: Obe države - naslednice tadašnjih genocidnih državnih tvorevina, današnja Turska i današnja Hrvatska, poriču svim silama neosporivu činjenicu tada počinjenog genocida, iako su obe za sve to vreme ostavile isuviše sopstvenih svedočanstava o svojim nedelima.

- Aktuelni politički aspekt: Obe države - naslednice tadašnjih genocidnih državnih tvorevina, današnja Turska i današnja Hrvatska, nalaze se pred ulaskom u EU i najmarljiviji zagovornici njihovog što skorijeg pristupa "evropskom sistemu vrednosti" su njihovi saveznici i tutori iz vremena genocida.

Apel svijetu

Moj drugi apel ovom skupu je, dakle, donošenje jedne rezolucije, koju bismo uputili Evropskom parlamentu u Strazburu, Evropskoj komisiji u Briselu, šefovima svih EU-vlada, Ujedinjenim nacijama, SAD, Rusiji, Kini, Indiji, Izraelu, svim organizacijama i

udruženjima preživelih iz raznih genocida, itd., kao i, naravno, svim relevantnim medijima u svetu, i kojom bismo zahtevali da *conditio sine gua* non za prijem Turske i Hrvatske u EU bude bezrezervno priznavanje istorijske realnosti i preuzimanje istorijske odgovornosti za genocide, počinjene od strane njihovih prethodnika.

Jer - kakav bi to bio "evropski sistem vrednosti", koji bi se zasnivao na jednoj (balkanskoj, odnosno pretežno maloazijskoj) verziji "laži o Aušvicu"?

Skup, naravno, nije donio nikakvu rezoluciju u ovom smislu, shvativši da su apeli, dati u podrugljivim tonovima, više slika odnosa vladajućeg svijeta, čiji je "sistem vrijednosti" jedino ispravan. Tako smo i razumjeli autorovu namjeru u završnom dijelu teksta "Tango mortale, ili balkanska verzija laži o Aušvicu".

Nova muzejska postavka u Jasenovcu je, u stvari, revizija ustaškog zločina, piše dr Milan Bulajić u svom prilogu o spomen-području podijeljenom državnim granicama Hrvatske i BiH.

Memorijalni muzej Jasenovca novom postavkom predstavlja reviziju ustaških zločina genocida u Nezavisnoj državi Hrvatskoj. Sistematski se sprovodi koncepcija da je Jasenovac bio "radni logor". Klanje specijalno konstruisanim nožem se ne pominje, ni smrt 19.432 djece u povelju do 14 godina starosti. Navodno, Jasenovac treba da bude "muzej holokausta", znači samo jevrejskih žrtava! Namjesto Srba-pravoslavaca žrtava, govori se o "Kozarčanima", "Slavoncima", "Krajišnicima" "grko-istočnicima" i slično. Ni romske žrtve se ne dokumentuju! Provlači se teza da su Srbi i ostale nacionalnosti stradali u Jasenovcu kao politički protivnici NDH, zbog "terorističke aktivnosti".

Radi se o pokušaju "pretvaranja ustaškog logora u muzej holokausta", da "domaćoj i međunarodnoj javnosti sugerišu da su zavedeni Pavelićevi sljedbenici ovdje ubijali 'samo Židove'", a Srbi i Romi, Hrvati, muslimani, Slovenci i ostali "stradavali su zbog terorističkih planova protiv 'Nezavisne države Hrvatske'", namjesto istine da su "Srbi stradali zato što su Srbi, Jevreji zato što su Jevreji, Romi zato što su Romi, a Hrvati zato što su bili antifašisti ili neistomišljenici Ante Pavelića", kako piše Zorica Stanimirović u tekstu "Jasenovac pod sumnjom", objavljenom u NIN-u januara prošle godine.

Izjava direktorke

Jasenovac, zaista, nije Yad Vashem niti Muzej holokausta! Dr Ivo Goldštajn s pravom navodi: "Autori nove postavke su pod uticajem modernih muzejskih postavki poput onih u Vašingtonu i jerusalimskom Jad Vašemu, što samo po sebi nije loše. Ali hrvatska javnost nije izraelska ili američka, koje su prema nacističkim zločinima veoma osjetljivi..."

Direktorka Spomen-područja Jasenovac Nataša Jovičić u julu 2004. izjavljuje Slobodnoj Dalmaciji:

"Ne želimo da prikazujemo anonimne hrpe osakaćenih i ubijenih ljudi, jer se tako reprezentira zločin a žrtva dehumanizuje. Želimo da sve logoraše i žrtve prikazane na izložbi imenujemo, jer se sa imenovanim možemo identificirati."

U novoj muzejskoj postavci "više neće biti prikazivana sredstva za ubijanje - kaže, gvozdene poluge, maljevi i klinovi, kao ni fotografije ubijenih i masakriranih osoba... Time se, navodno, ne relativiziraju kolektivne povijesne strahote, već se pridonosi njihovoj konkretizaciji, a posjetilac se senzibilizira za ličnu patnju i kritički stav prema zločinu i nasilju uopće. Nova postavka će imati Memorijalni muzej, Obrazovni centar i Obrazovnu stazu. Središnji dio Memorijalnog muzeja biće 250 staklenih ploča sa 70.000 imena žrtava logora, s mogućnošću dodavanja novootkrivenih imena. Obrazovni centar će educirati posjetioce o logoru i onome što se u njemu dogodilo, a slična će biti i svrha Obrazovne staze, koja će uz Savu voditi od zgrade Muzeja do spomenika Cvijet arhitekta, akademika Bogdana Bogdanovića. Bit će to 'mjesto na kome će mladi učiti o žrtvama totalitarnih režima u 20. vijeku, da bi se pripremili za život u suvremenom pluralističkom društvu.

'Nova postavka' Spomen-muzeja Jasenovac, u ovom dijelu Evrope trebalo bi da postane jedna od najvažnijih institucija za muzejsko-edukativnu djelatnost proučavanja masovnih zločina protiv čovječnosti da bi se oni spriječili." Hrvatska je primljena u Tack Force, koju čine 24 zemlje Evrope, Amerike i Izrael.

Hrvatska štampa ide još dalje i govori o "politikantskoj kvazipovijesnoj manipulaciji kojom se željelo nametnuti 'genocidni karakter' Hrvata", "preuveličavanju broja žrtava koja je sezala do nebuloznih 700 tisuća, što je krajem osamdesetih poslužilo i jednoj od osnovnih potki novog velikosrpskog programa koji je kulminirao ratovima u Hrvatskoj i BiH".

Doduše, predlaže se "da se otvoreno progovori o genocidu nad Srbima, upravo u kontekstu priče o neukusnom preuveličavanju", piše Vlado Vurušić u tekstu pod naslovom "Jasenovac nije Jad Vašem", objavljenom u zagrebačkom Jutarnjem listu.

Hadezovac na čelu Savjeta

Savjet Javne ustanove Spomen-područja Jasenovac je devetočlano tijelo, koje sačinjavaju predstavnici Sabora Hrvatske, Ministarstva kulture Hrvatske, opštine Jasenovac, Saveza antifašističkih boraca, Srba, Jevreja i Roma. Direktor Muzeja je član Savjeta po dužnosti.

Poslije isteka mandata predstavnika Jevrejske organizacije Slavka Goldštajna, podrazumijevalo se da za predsjedavajućeg bude izabran srpski predstavnik. Srbi su kandidovali uglednu istoričarku Zoricu Stipetić. Preglasavanjem, u kome je odlučujući glas bio direktorke Nataše Jovičić, za novog predsjednika je izabran HDZ-ovac Zoran Prpić. Prpić ne samo da nije stručan, već potiče iz lokalne organizacije HDZ-a Novske! Predstavnici Srba, preživjelih zatočenika i antifašističkih boraca, napustili su Savjet Spomen-područja Jasenovac.

Dr Djuro Zatezalo je isključen iz Savjeta, podvrgnut žestokoj kritici u štampi zbog najnovije knjige "Svjedočanstva genocida", u kojoj je objavio svjedočenja o ustaškim zločinima genocida, u izdanju Srpskog kulturnog društva "Prosvjeta", Zagreb, 2005.

Bez objašnjenja porijekla ustaške politike genocida, predmeti i svjedočenja nemaju smisla, rekao je direktor Centra "Simon Vizental", nakon što je vidio novu muzejsku postavku u Jasenovcu. U Jasenovcu je uklonjen i spomenik Dušana Đamonje "jer se ne uklapa u novi muzejski postav"! Đamonja je 19. decembra izjavio za Slobodnu Evropu da su mu telefonom objasnili da se reljef konceptijski ne uklapa u novi sistem, s obzirom na to da je to ideološki zastarjelo.

"Šta je u Jasenovcu ideološki zastarjelo?", zapitao je Đamonja.

"Direktorka Jovičić do danas nije pozvala gospodina Đamonju da bi mu objasnila zašto je maknut i šta će se dogoditi s njegovim spomenikom", pisala je "Politika" tim povodom februara prošle godine u tekstu "Sukob generacija". Novoizabrani predsjednik Savjeta, hadezeovac Zoran Prpić, objasnio je da je riječ o "nekim drvenim trupcima u lancima". Jevrejska opština u Zagrebu je povodom uklanjanja Đamonjinog reljefa "izrazila zgražavanje" i tražila da se djelo vrati na mjesto na kome je bilo skoro 40 godina. "Obrazloženje da se reljef ne uklapa u današnji koncept postavke jasenovačkog Spomen-područja podsjeća nas na obrazloženje gradonačelnika Zagreba u vrijeme NDH, Ivana Vernerera, na temelju kojeg je srušena Zagrebačka sinagoga, jer "hram nije u skladu sa središnom osnovom za uređenje grada Zagreba", saopštila je Jevrejska opština Zagreb.

"Važna dilema u polemici o reljefu akademika Dušana Dzamonje otvorila je 'važna kulturološka pitanja': treba li žrtvama jasenovačkog logora darovati cvijet ili kosti. Naime, reljef akademika Džamonje kompozicija je drvenih kostiju, a Bogdanovićev spomenik je betonski Cvijet. To je 'bogdanovićevsko' pitanje: što mi možemo ponuditi žrtvi - kosti ili cvijet?

Mi smo se odlučili za cvijet", objašnjava Nataša Jovičić u "Slobodnoj Dalmaciji" januara 2006.

Uporedo sa saradnjom koju je uspješno razvila s nekim izraelskim i američkim institucijama, Nataša Jovičić je trebalo da razvije saradnju i sa institucijama u Beogradu i BiH, kao i sa srpskim udruženjima u Hrvatskoj, a ne da ih mimoilazi", kaže "Politika" krajem februara iste godine.

Prilikom predstavljanja nove postavke nisu pozvani predstavnici Srba i Roma. Čak ni vladika Sava (Jurić), koji živi u Jasenovcu, nije pozvan. Udruženje zatočenika i potomaka zatočenika logora genocida u Nezavisnoj državi Hrvatskoj od 1941. do 1945. godine, nije uključeno, iako je sa strane Udruženja bilo nekoliko inicijativa!

Valja konstatovati da je na pitanje BK televizije "Da li Srbija treba da protestuje zbog nove postavke Spomen-muzeja Jasenovac" publika odgovorila potvrdno 94,06 procenata! Vlada Srbije, Odbor za Jasenovac SPC ni druge institucije nisu odgovorile na ovaj stav javnosti!

Odnos prema reviziji zločina u sistemu hrvatskih ustaških logora - Jasenovac, koji pokazuju jevrejske institucije Muzej holokausta i Jad Vašem, pa i pojedinci kao što je Slavko Goldštajn, u neskladu je, najblaže rečeno, s onim što o postavci izložbe misle u Centru "Simon Vizental" u Jerusalimu.

Efraim Zurof, direktor ovog centra primijetio je nakon posjete Spomen-području Jasenovac:

"Bez obzira na nakićenost i pretjerivanje sa ceremonijom, kao i moderno uređenje muzeja preplavljenog najnovijim audio-vizuelnim uređajima, nova hrvatska izložba graniči se sa totalnim neuspjehom u istorijskom i edukacijskom smislu. Na primjer, u potpunosti je izostao opšti kontekst. Nema ničega o Drugom svjetskom ratu ili holokaustu, i još gore, nema objašnjenja ustaške ideologije. Stoga muzej ne nudi odgovor na najočiglednija i najhitnija pitanja koja će postaviti svaki posjetilac koji razmišlja: zašto i kako su se desili zločini počinjeni na ovom mjestu? Bez objašnjenja porijekla ustaške politike genocida, predmeti i svjedočenja nemaju smisla.

Ono što takođe brine je izbjegavanje da se navedu pojedinci odgovorni za opisane zločine. Možete li zamisliti muzej na mjestu zločina nazvan "Aušvicom na Balkanu" bez ijedne fotografije komandanata ili čak spiska zločinaca? Pitanje lične odgovornosti se izričito pokriva čestim ponavljanjem riječi ustaše, ali bez imenovanja ijednog ustaše koji je lično povezan sa zločinima u Jasenovcu i izlaganja makar i jedne slike zapovjednika logora, stvara se slika da nijedan Hrvat pojedinačno u stvari nije odgovoran.

U tom smislu mi je nevjerovatno da niko od govornika nije pomenuo ono što je bez sumnje najveći uspjeh demokratske Hrvatske u njenom suočavanju sa ustaškom prošlošću - suđenje i donošenje presude jasenovačkom zapovjedniku Dinku Šakiću, koji je izručen iz Argentine 1998. i služi zatvorsku kaznu u Lepoglavi. Je li moguće da je kažnjavanje jednog takvog kriminalca, koga je fanatični hrvatski patriotizam doveo ustašama i nagnao da stane i smatra se odgovornim za ubistvo nekoliko hiljada zatvorenika, tako nepopularno, čak i u današnjoj Hrvatskoj, da ga političari nisu pomenuli u svojim govorima, niti ga igdje ima u istorijskoj izložbi?", rekao je, između ostalog, Efraim Zurof.

SPORNI PODACI

Na otvaranju nove izložbene postavke u Jasenovcu, 27. novembra 2006. godine, prikazan je spisak 69.842 žrtve. Dat je i pregled podataka stradalih po nacionalnosti: Srba 39.580, Roma 14.599, Jevreja 10.700, Hrvata 3.462, Muslimana 747, Slovenaca 197, Crnogoraca 27. Ukupno stradalih muškaraca - 32.577, žena 18.453, djece do 18 godina 18.812.

Hrvatski historičar dr Josip Jurčević osporava ove podatke, smatrajući da je knjiga iz koje su uzeti, "objavljena u Hrvatskoj 1997, prosto netočna. Skupina nezavisnih stručnjaka, demografa, je to provjeravala i dan danas na moju adresu stiže obilje podataka da te osobe koje navode kao žrtve Jasenovca, nisu žrtve Jasenovca, nego nekih drugih okolnosti..."

Nije Jurčević jedini u Hrvatskoj koji tako misli. Akademik Josip Pečarić "znanstveno" podržava jasenovačke brojke Mladena Ivekovića, koji navodi da je u svim jasenovačkim logorima i Staroj Gradišci, "od svih mogućih uzroka", izgubilo život "najvjerojatnije između tisuću, dvije, eventualno tri tisuće ljudi, a nemoguće je da ih je umrlo više od pet tisuća..."

Čak je i minimiziranje neadekvatna, preslaba riječ za kvalifikaciju ovakvog "znanstvenog" otkrića.

Stjepan Mesić sokolio je hrvatsku proustašku emigraciju u Australiji 1992. godine govoreći povodom dana nove hrvatske državnosti da su u Drugom svjetskom ratu Hrvati dva puta pobijedili. Istoričar, dr Ivo Goldštajn, sin Slavka Goldštajna, gostujući na beogradskoj BK televiziji, branio je ne samo minimizovanje žrtava Jasenovca, već otvoreno tvrdio da bivši zapovjednik jasenovačkih logora Dinko Šakić nije mogao biti osuđen za genocid, "jer se utvrdilo da je ubio samo dva zatočenika"! Dr Ivo Goldštajn tako govori iako sam izjavljuje da kao glavni recenzent nove postavke "nije ni znao da mu je uprava Spomen-područja Jasenovac postavila superrecenzenta, a njegove stručne primjedbe je direktor te ustanove Nataša Jovičić nazvala zlonamjernim".

Ni dr Andrija Artuković, ministar ustaške policije NDH, nije pred Zagrebačkim sudom ni optužen, suđen ni osuđen za zločine genocida, već za "obično ubistvo".

Pomenuti dr Josip Jurčević, znanstveni suradnik Instituta društvenih znanosti "Ivo Pilar" u Zagrebu i profesor suvremene povijesti na Hrvatskim studijama Sveučilišta u Zagrebu, negira da je "u Jasenovcu počinjen genocid nad Srbima": NDH "tipični totalitarni režim, primjenjivao je totalitarne metode (uključujući logore, među kojima je Jasenovac svakako bio najveći) prema svim stanovnicima koji nisu htjeli tolerirati taj režim, a takvih je bilo dosta, uključujući i Srbe. U Jasenovcu nisu žrtve bili samo Srbi, nego i Hrvati i pripadnici drugih naroda, i ne može se reći da je isključivo prema Srbima provođena takva politika..."

Ova izjava je objavljena u vrijeme obilježavanja 61. godišnjice proboja zatočenika Jasenovca 2006. u beogradskom Danasu pod naslovom Naučna istina o zločinu i žrtvama, s podnaslovom Da li je u Jasenovcu izvršen genocid nad Srbima.

Veličanje ustaštva

Na razvalinama druge jugoslovenske države hadezeovska Hrvatska otvoreno revidira istoriju pretvarajući jasenovački sistem kleroustaških logora genocida u Spomen-područje holokausta.

Na proslavi dana nove hrvatske državnosti u sportskom centru Homebush u Sidneju, krajem maja 1992, glavni govornik bio je Stipe Mesić: "Mi smo stvorili državu nakon 900 godina, ali nisu tih 900 godina Hrvati mirovali. Uporno su uvijek bili za hrvatsku stvar i hrvatsku državu. Pa u Drugom svjetskom ratu Hrvati su pobijedili 1941. godine kada su 10. travnja proglasili hrvatsku državu. Jer Hrvati nisu tu državu proglasili zato što su fašisti nego zato što su imali prirodno i povijesno pravo na državu. Ali rezultati Drugog svjetskog rata su poznati, a poznato je i to da su Hrvati i drugi put pobijedili u tom ratu jer su se našli zajedno sa saveznicima za pobjedničkim stolom.

I oni koji smatraju Hrvate da su bili s druge strane, koji žele pridobiti te saveznike i blatiti hrvatsko djelo moramo im reći - Hrvati su bili za hrvatsku državu, a Hrvati nisu ratovali samo ni za bijele ni za crvene barjake, oni su ratovali za crven-bijeli-plavi barjak...", kaže Mesić i nastavlja:

"Ovo što skroz traže od Hrvata: 'ajde, idite kleknuti na Jasenovac. Mi nemamo pred kim što klečati, mi smo dva puta pobijedili, a svi drugi samo jednom. Mi smo pobijedili 10. travnja kad su Sile osovine priznale hrvatsku državu i pobijedili smo jer smo se našli poslije rata opet za pobjedničkim stolom."

Dva dana poslije, 2. juna 1992, Stipe Mesić je otvorio najveći hrvatski klub Punchbonjl u Sidneju i tom prilikom rekao: "... oni koji su tjerali Hrvate iz domovine upravo su imali cilj stvaranje Velike Srbije... Taj program za Veliku Srbiju koji se stvorio za vrijeme Države Mihailovića, upravo se sada ostvaruje... Oslobodili smo dvije trećine hrvatskog teritorija, a bogami oslobodit ćemo i ostalu trećinu Hrvatske. Ne samo tu jednu nego zajedno s muslimanima oslobodit ćemo i Bosnu i Hercegovinu jer Hrvatska ne može bez Bosne i Hercegovine niti Bosna i Hercegovina može bez Hrvatske... Vidite, taj rat koji mnogi ne razumiju... međunarodna zajednica ga zove građanskim ratom... to nije građanski rat. Kod nas je samo agresija. Agresija Srbije i njihove armije protiv Hrvatske i BiH, i to moramo reći svima... Radi se o jednom zločinu... Agresiji... Uništenju nesrpskih naroda da bi se stvorio novi prostor za njihovu Veliku Srbiju..."

Miloševiću sam rekao da se sa zločincima ne rukujem. Četničke horde iz Srbije i Crne Gore pljačkaju... Uvijek misle da su u pravu ako hoće tuđe... Mi se borimo za svoje teritorije, a oni se bore za tuđe... Još nemamo dovoljno oružja da se borimo protiv Srba... Mi ćemo rat dobiti do kraja... Oni sada pucaju... izazivaju našu vojsku... ako se Srbi ne povlače unatoč svjetskim silama, tražit ćemo svjetske sile... Dotle ćemo se mi naoružati... Nemojte misliti da mi poštujemo embargo... Mi ćemo u tom slučaju krenuti kad mi odlučimo... U Drugom svjetskom ratu Hrvati su dva puta pobijedili i mi nemamo razloga nikom se ispričavati..."

Transkripti u novinama

(Zagrebački "Večernji list" je 11. decembra 2006. godine objavio transkripte dva govora Stjepana Mesića, održana u Sidneju krajem maja i 2. juna 1992. Prije toga u dnevniku HTV-a emitovani su dijelovi govora, zbog čega su urednici dnevnika smijenjeni.)

Predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić je potvrdio ove navode:

"Ne isključujem mogućnost da sam u vrijeme kada je Hrvatska bila suočena s agresivnim Miloševićevim velikosrpstvom, ponesen raspoloženjem što je tada vladalo u hrvatskom vodstvu, a koje se na mnogo načina manifestiralo u javnosti, mogao izreći nešto poput onoga što je prikazano u tih sinoć viđenih 30 sekundi."

"Glavni urednik informativnog programa HTV-a Vladimir Rončević donio je odluku u nedjelju (10. decembra 2006) da Danko Družijanić i Goran Rotim neće uređivati i voditi Dnevnik do okončanja postupka utvrđivanja odgovornosti pred Etičkim povjerenstvom HRT-a jer je Ravnateljstvo u nedjelju zaključilo da je informacija o spornim izjavama predsjednika Stjepana Mesića devedesetih u Australiji u kojima se navodno veliča ustaški pokret preuzeta nekritički, neprofesionalno obrađena i senzacionalistički plasirana..."

Glas Srpske 2007

Kraj